

на цѣлы милионы години до своя краенъ предѣлъ и отивать напрѣдъ до своя най-далеченъ предѣлъ — въ цѣлы десятки милионы години! И този цикль е откритъ и измѣренъ отъ человекъ, на кого-то всичко-то съществуваніе на родъ-тъ на наша-та земя съставлява една безконечно малка часть отъ този огромнъ періодъ време, кой-то е потрѣбенъ за пълно-то извършване на тѣзи цѣлы редове измѣненія.

Послѣ това нѣмамы ли право да кажемъ, че человекъ въ нѣкой смисль е безсмъртенъ даже и тукъ на земя-та? Какво нѣщо значи врѣме-то за тогози, кой-то въ една редушка може да изрази пълна-та исторія на бърже движущы-тъ са мірове и всички-тъ имъ измѣненія, кои-то изискватъ несмѣтно число вѣкове за свое-то извършване? Да ли той не живѣе въ минало-то и бѣдѣще-то, както и въ настояще-то? И дѣйстви-телно, настояще-то е толкозь нищожно, що-то всичко-то съществуваніе са заключава само въ преминало-то и бѣдѣще-то.

Въ примѣра на сега объяснено-то мѣсячно ускореніе, ный неможемъ да не съгледамы единъ весма важнъ фактъ, именно: бавното-то измѣненіе въ фигура-та на земна-та орбита, кое-то са произвожда отъ съвокупно-то дѣйствіе на всички планеты, и отъ кое-то зависи ускореніе-то на срѣдно-то движеніе на мѣсяца, тый е покрито, що-то ако да са не отражаваше негово-то вліяніе на мѣсяца, то ный—вѣроятно е, че щѣше да избѣгне отъ изслѣданія-та на астрономы-тъ, и още за цѣлы хыляды години. Явленіе-то само по себе си е почти незаблѣжительно; само като са отражава на мѣсяца, то са проявява въ единъ най-преувеличенъ начинъ; и за това то е было открито и, най-послѣ, слѣдъ невѣроятны трудове, издирено до първоначална-та причина, и служи за най-вѣрно доказателство на всемірно-то господство на великыя законъ на тяготѣніе-то.

Откакъ былъ пріетъ този законъ отъ всички, человекскыя умъ не малко пакти былъ расположенъ да напустне негова-та всемірность, и да търси рѣшеніе-то на единъ весма заплѣтенъ въпросъ, въ нѣкое измѣненіе на този законъ; но всички тѣзи опытванія да са напустне общыя законъ останали напусто. Колко продължително и заплетено и да е было изслѣдваніе-то, колко далеч и да са е отбивалъ умъ-тъ отъ този великъ законъ, той се пакъ най-послѣ былъ длѣженъ да са завърне къмъ него и да припознае негово-то всемірно владичество надъ наша-та система.

По-горѣ са заблѣжи, че едно отъ слѣдствія-та на възмущающе-то вліяніе на слънце-то върху мѣсяца е движеніе-то на негова перигей, отъ кое-то тѣзи точка извършва едно цѣло обыкаляніе по небе-то, както показватъ наблюденія-та, почти въ девять години. Теорія-та на тяготѣніе-то давала до сега удовлетворително объясненіе на това явленіе изобщо; но кога-то Съръ Исаакъ са завзелъ да изчисли теорическия скоростъ-та, съ коя-то трѣба да са движе перигей на луна-та, намѣрилъ, съ очудваніе, че по теорія-та получавало са само половина-та на наблюдаемо-то движеніе на перигей; съ други думы, Ньютонъ намѣрилъ, че, ако закона на тяготѣніе-то е вѣренъ, на лунныя перигей сж потрѣбны осемнадесятъ години за да извърше свое-то обыкаляніе по небе-то; а пакъ наблюденіе-то показвало, че дѣйствително-то му обыкаляніе са извършвало само въ половина-та на този періодъ — почти въ девять години. Този великъ философъ